

Trong mấy năm gần đây trên sách báo nước ta có nhiều cuốn bàn thảo về triết lý giáo dục và triết học giáo dục. Cuốn bàn thảo đã đề cập đến những vấn đề cơ bản về lý luận và thực tiễn giáo dục. Những ý kiến tâm huyết của các bậc cao niên muốn tìm lại ra cho nền giáo dục nước nhà bằng cuốn sách về cách giáo dục toàn diện và triết lý, trên cơ sở triết học giáo dục và tư duy giáo dục mới.

Tuy nhiên, những cuốn thảo luận cũng đã đề cập những vấn đề suy nghĩ. Trước hết là việc sử dụng khái niệm thuật ngữ "triết lý giáo dục", dùng nó để thay thế cho "triết học giáo dục" nhà môn, triết chuyên ngành của triết học để nói, chẳng hạn cái gọi là "triết lý giáo dục Việt Nam", "triết học giáo dục Việt Nam" khá lỏng lẻo trong thời kỳ hiện đại hoá và hội nhập quốc tế này. Tôi rất hoan nghênh và cảm phục ý kiến thảo luận của một nhà nghiên cứu trẻ - thạc sĩ Nguyễn Hoàng Hà nói rằng không làm rõ và hiểu một cách thảo luận thuật ngữ "triết học giáo dục" và "triết lý giáo dục" thì khó mà nghiên cứu và thảo luận về chủ đề này một cách nghiêm túc được<sup>(1)</sup>.



Để tránh tình trạng tranh cãi vô bổ theo kiểu "cào cào châu chấu" (con nào bằng đầu, con nào nhón đầu) cần đi vào thực chất của vấn đề, làm rõ sự khác biệt và mối liên hệ giữa triết học giáo dục nhà môn - triết chuyên ngành, với triết lý giáo dục nhà môn - triết chuyên ngành, triết lý giáo dục cá nhân, hoặc các nhóm xã hội trong hoạt động giáo dục<sup>(2)</sup>.

Điểm cần thiết hơn hết trong lúc này là phải làm rõ quá trình hình thành của triết học giáo dục, sự phát triển riêng của nó trên thế giới đã đem lại những tri thức mới về nền giáo dục thế kỷ XXI như thế nào. Chúng ta còn rất thiếu thông tin về lĩnh vực này. Vì thế mới có những ngộ nhận tại hội. Chẳng hạn người ta cho rằng triết học giáo dục có thể tách xa xa, "lịch sử triết học

giáo d c song hành cùng l ch s triết h c và l ch s giáo d c<sup>(3)</sup>

Th t ra triết h c giáo d c có m t l ch s r t ng n và m t ti n s r t dài. Trong m t công trình l n "*Sách h ng d n Blackwell về Triết h c giáo d c*"(2003) do m t nhóm các chuyên gia qu c t vi t, d i s đ ng ch biên c a Nigel Blake, Paul Smeyers, Richard Smith và Paul Standish, có m t nh n đ nh quan tr ng: "Đôi khi triết h c giáo d c b ch trách khá xác đáng là ch có quá kh l ch s r t m ng, th m chí không có. Qu th t, triết h c giáo d c v i tính cách b môn chuyên ngành riêng bi t, cùng v i th - t ch, truy n th ng và h đ tài riêng c a mình, thì mãi đ n th k XIX v n ch -a phát tri n... B ng ch ng hi n nhiên là thông qua các n ph m, h i th o, v th hàn lâm cho th y b môn này ch xác l p ch m ch p s hi n di n c a mình vào n a đ u th k XX" (4).

Đây là m t quan ni m m i v l ch s triết h c giáo d c, cũng nh - v b n thân triết h c giáo d c, khác v i quan ni m cho r ng triết h c giáo d c có t th i c đ i, th i Kh ng T ̣ ph ̣ ng Đông, Aristote ̣ ph ̣ ng Tây.

T đ u nh ng năm 90 th k tr ̣ c, các nhà triết h c giáo d c Hoa K đã công b nhi u công trình nghi c u sâu v quá trình hình thành triết h c giáo d c. Tiêu bi u là cu n *A New History of Educational Philosophy* (L ch s m i c a triết h c giáo d c)

c a James S. Kaminsky 1993; cu n

*Philosophy of Education: An Encyclopedia* (Bách khoa th v triết h c giáo d c)

do J.J Chambliss ch biên, xu t b n New York & London 1996 (bài "History of Philosophy of Education" c a J.J. Chambliss); hai s đ c bi t T p chí

*Educational Theory*

c a H i Triết h c giáo d c Hoa K , k ni m 50 năm và 60 năm phát tri n triết h c giáo d c.

Theo James S. Kaminsky, c n ph i có "quan ni m phi truy n th ng" v triết h c giáo d c, tách l ch s triết h c giáo d c ra kh i l ch s triết h c nói chung. Ông cũng nêu ra khái ni m "Proto-philosophy of education" (t m đ ch là th i k "triết h c giáo d c s kh i") đ ch th i k hình thành (period of genesis) c a triết h c giáo d c.

T nh ng nghi c u trên đây, hai nhà triết h c giáo d c Nga A.P. Ogurcov và V.V Platonov nêu lên "S đ chung v phân k l ch s triết h c giáo d c: Th i k ti n s c a triết h c giáo d c; th i k triết h c giáo d c s kh i; th i k b môn triết h c giáo d c đã hình thành"<sup>(5)</sup>.



<http://www.vietnam.vn/News/Detail.aspx?NewsID=11259>

